

AVROTROS
**VRIJDAG
CONCERT**

VRIJDAG
CONCERT

20 SEPTEMBER 2024

**Residentie Orkest
speelt Beethoven**

Welkom bij het **AVROTROS Vrijdagconcert**

Al decennialang luidt het AVROTROS Vrijdagconcert het weekend muzikaal in, zowel in TivoliVredenburg als in huiskamers door het hele land via NPO Klassiek. Er klinkt een rijke variatie aan klassieke meesterwerken, onbekende parels van bekende componisten, Nederlandse muziek en spannende premières.

Laat u verrassen door de vaste bespelers: het Radio Filharmonisch Orkest en het Groot Omroepkoor, en geniet van bijzondere gastoptredens van binnen- en buitenlandse orkesten, ensembles en solisten. Dit seizoen is vioolvirtuoos Simone Lamsma artist in residence bij het AVROTROS Vrijdagconcert.

Het thema *verbeelding* vormt de rode draad van dit seizoen: geef een componist een sprookje, een mythe of een Bijbelverhaal en er komt betoverende muziek uit. Van de mystiek en magie in Ravels *Shéhérazade* tot de bedwelmende visioenen in Berlioz' *Symfonie fantastique*. We nodigen u uit om uw gedachten de vrije loop te laten, of juist helemaal op te gaan in de mooiste noten. Wegdromen of in gedachten verzinken, het is aan u en uw verbeelding. Elk concert weer.

Namens AVROTROS, Stichting Omroep Muziek, NPO Klassiek en TivoliVredenburg, wensen wij u een seizoen vol muzikale hoogtepunten.

Concertlocatie

TivoliVredenburg
Vredenburgkade 11
3511 WB Utrecht

Kaartverkoop en reserveren

Kaarten koopt u via de kassa van TivoliVredenburg (030 231 45 44) of online (www.tivolivredenburg.nl/avrotros-vrijdagconcert en u krijgt een compleet overzicht). Meer informatie vindt u ook op www.avrotrosvrijdagconcert.nl.

Informatie programmering & reacties

- www.avrotrosvrijdagconcert.nl
- AVROTROS Vrijdagconcert
- @vrijdagconcert
- [vrijdagconcert.avrotros](https://www.instagram.com/vrijdagconcert.avrotros)
- AVROTROSVrijdagconcert

Postadres

AVROTROS Vrijdagconcert
Postbus 2
1200 JA Hilversum

AVROTROS VRIJDAG CONCERT

VRIJDAG 20 SEPTEMBER 2024, 20.15 UUR

Muzikale Meesterwerken
TivoliVredenburg Grote Zaal, Utrecht

Residentie Orkest speelt **BEETHOVEN**

Residentie Orkest

Anja Bihlmaier dirigent

Cuarteto Casals strijkkwartet

FELIX MENDELSSOHN (1809-1847)

Ouverture 'Die Hebriden' opus 26
(1830/1832)

JOHN ADAMS (1947)

Absolute Jest voor strijkkwartet en orkest
(2012)

PAUZE

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Symfonie nr. 7 in A opus 92 (1812)
Poco sostenuto – Vivace
Allegretto
Presto
Allegro con brio

Dit concert is live te beluisteren via NPO Klassiek: npoklassiek.nl
Presentatie: Leonard Evers

Het gebruik van uw telefoon

kan storend zijn voor de musici en andere concertbezoekers. We verzoeken u vriendelijk uw telefoon niet te gebruiken en op vliegtuigstand of uit te zetten.

Boordevol BEETHOVEN

Beethoven staat centraal in dit concert: zijn machtige *Zevende* is een van de grote orkestrale successen van de symfonische reus. Daarnaast horen we Beethoven door de ogen en oren van minimal music componist John Adams. Het concert opent met Mendelssohns ouverture *Die Hebriden*, een werk dat zonder Beethovens orkestwerken ongetwijfeld heel anders had geklonken.

De 'Coming of age' van een wonderkind

Felix Mendelssohn was een wonderkind. Geboren in een voornamelijk Joodse bankiersfamilie bleek de kleine Felix al snel uit te blinken in werkelijk alles: van sport tot tekenen en van talen tot wiskunde. Talent is natuurlijk niet te koop. Maar door de financiële situatie van de familie kon Mendelssohn bij de beste leraren studeren, zodat al die talenten optimaal konden opbloeien. Toen bleek dat de muziek zijn grootste forte was, kreeg hij zelfs een privé-orkest. Daarmee gaf hij concerten in huize Mendelssohn, ten overstaan van de culturele elite. Voor deze gelegenheden schreef hij tussen zijn twaalfde en zijn veertiende een flink aantal strijkerssymfonieën met een Haydn'esque lichtvoetigheid, melodische inventiviteit en frisse energie. Al snel gonsde rond dat er een nieuwe Mozart was opgestaan.

Zoals gebruik bij de elite, sloot Mendelssohn zijn jonge jaren af met een 'Grand Tour', een aantal cultuurreizen die hem naar Wenen, Florence, Milaan, Rome en Napels voerden. Maar de eerste halte was Schotland. Vanaf het moment dat hij zijn eerste voet zette op het ruige landschap, was het voor Mendelssohn liefde op het eerste gezicht. Het leverde hem inspiratie voor twee van zijn meest geliefde werken: de *Derde symfonie 'De Schotse'* en de *Ouverture 'Die Hebriden'*.

Het idee voor de ouverture ontstond toen Mendelssohn de grot van Fingal op het Hebriden-eiland Staffa bezocht. Sir Walter Scott noemde het 'Een van de meest bijzondere plekken die ik ooit heb gezien. Het oversteeg de inbeeldingen van iedere beschrijving die ik ervan had gehoord... Hij bestaat helemaal uit basaltzuilen, zo hoog als het plafond van een kathedraal, is voor eeuwig overspoeld door een wassende zee en als het ware geplaveid met roodachtig marmer. Het gaat alle beschrijvingen te boven.'

Ook Mendelssohn was diep onder de indruk van de mistige, mysterieuze sfeer van de grot, de ruige rotsen en de ongenadig golven die zich

*In de dalende
openingsmelodie zijn
de rollende golven
rond de ruige rotskust
te horen.*

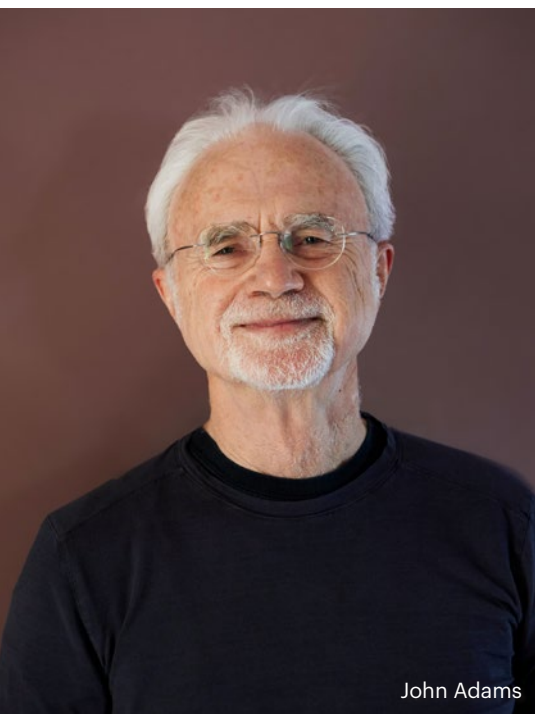

Felix Mendelssohn

erop stortten. Zozeer zelfs, dat ter plekke de openingsmelodie van de ouverture bij hem opkwam, die hij direct onder begeleiding van een extatische brief aan zijn zusje Fanny stuurde.

De ouverture is niet zoals gebruikelijk bedoeld als opener van een theater- of opera-avond, maar is geschreven voor de concertzaal. En hoewel er geen letterlijk programma aan ten grondslag ligt — of beter gezegd: Mendelssohn volgde geen script — is de ouverture toch te zien als een soort symfonisch gedicht. In de dalende openingsmelodie zijn de rollende golven rond de ruige rotskust te horen en het stijgende tweede thema, dat door de celli en fagotten wordt gepresenteerd, biedt een episch vergezicht op de grandioze natuurpracht van Mendelssohns geliefde Schotse eilanden.

Adams verbindt het kleinschalige met het grootse en brengt de muziek van Beethoven naar onze tijd.

John Adams

Minimal Beethoven

Wie het weet hoort het direct, maar ook de nietsvermoedende beluisteraar van **John Adams' Absolute Jest** heeft na een aantal maten vol herhalingen van harp- en strijkersklanken bij een paar ferme pauzen wel door waar Adams zijn inspiratie vandaan haalde: bij Beethoven. Het stuk zit vol verwijzingen naar Beethovens muziek. We

horen fragmenten uit de *Vierde*, de *Zevende*, en vooral de *Negende symfonie*. Maar ook de late strijkkwartetten zijn alom tegenwoordig, vooral het laatste *Strijkkwartet opus 135*. Adams knipt, plakt en 'loopt' verschillende fragmenten van Beethoven aan elkaar. Je zou bij tijd en wijle bijna vergeten dat je naar muziek van een Amerikaanse componist van minimal music luistert. Scherpe dissonanten en overvloedige herhalingen maken dat echter steevast duidelijk.

Adams kwam op het idee van *Absolute Jest* toen hij Michael Tilson Thomas een uitvoering van Stravinsky's *Pulcinella* hoorde dirigeren. 'Pulcinella is a piece that I'd known all my life but had never paid much attention to until hearing Michael Tilson Thomas conduct it. Hearing this (and knowing that I was already committed to composing something for the San Francisco Symphony's 100th anniversary) I was suddenly stimulated by the way Stravinsky had absorbed musical artifacts from the past and worked them into his own highly personal language.'

Maar waar Stravinsky teruggreep op de barok, wendde Adams zich tot Beethoven. Niet alleen de citaten, maar ook de combi van strijkkwartet en orkest lijkt een verwijzing naar Beethoven, die met zijn *Tripelconcerto voor viool, cello, piano en orkest* een vergelijkbare versmelting van kamermuziek en orkest smeedde. De stap van pianotrio en orkest naar strijkkwartet en orkest lijkt een logische. Toch is de combinatie van strijkkwartet en orkest zeldzaam. Buiten een handvol componisten

Ludwig van Beethoven

(Louis Spohr, Julius Röntgen, Arnold Schönberg, Bohuslav Martinů en Morton Feldman) waagt bijna niemand zich eraan. Het is dan ook lastig om een balans te vinden tussen de kamermuzikale subtiliteit van de vier strijkers en het geweld van het orkest. Toch is dat precies wat John Adams, de Amerikaanse componist van minimal music in *Absolute Jest* doet: hij verbindt het kleinschalige met het grootse en brengt de muziek van Beethoven naar onze tijd. Het resultaat is ietwat vervreemdend, maar wel erg aanstekelijk.

Een en al beweging

Ruim twee eeuwen geleden, op 22 december 1808 zat een halfvolle zaal muzikliefhebbers te verkleumen in het onverwarmde Theater an der Wien. Vier uur lang werd dit publiek beproefd met de nieuwste muziek van **Beethoven**. Het concert opende met de *Zesde symfonie*, maar naast wat losse stukken en piano-improvisaties gingen ook de *Vijfde symfonie*, het *Vierde pianoconcert* en de *Koorfantasie voor koor*,

WELKOM BIJ DE GROTE ZAAL

We bouwen een nieuwe entree aan het Vredenburgplein en renoveren de foyers. Hiermee creëren we meer ruimte, licht en sfeer. Zoals je ziet zijn we nog niet klaar. We doen er echter alles aan om de hinder tot een minimum te beperken

De foyers worden aangekleed met extra, nieuw meubilair. In de stegen komen speciaal ontworpen betonnen zitjes waardoor de binnen- en buitenkant meer een geheel lijken. De nieuwe entree wordt aan het einde van het jaar in gebruik genomen, als de stegen opnieuw ingericht zijn.

In de nieuwe foyer komen ook nieuwe barren, allemaal in een andere kleur. Deze worden in het najaar één voor één opgeleverd.

Meer informatie op tivolivredenburg.nl/verbouwing.

TIVOLI
VREDEN
BURG

orkest en piano in première. De uitvoering ging niet zo goed, bij de *Koorfantasie* wreekte de zeer korte repetitietijd en de enorme hoeveelheid muziek zich. Het liep helemaal mis en het concert moest zelfs stilgelegd worden. Het publiek ging niet erg enthousiast naar huis, termen als 'barbaars', 'bruu' en 'beestachtig' klonken toen het verkleumde publiek geïrriteerd huiswaarts trok.

Hoe anders was dat vijf jaar later, op 8 december 1813. Tijdens een benefietconcert voor soldaten die gewond waren geraakt tijdens de Slag van Hanau, dirigeerde Beethoven de *Ouverture Wellingtons Sieg*, ter ere van Arthur Wellesley, de eerste hertog van Wellington, die Napoleon een paar maanden eerder bij Vitoria in de pan had gehakt. Het publiek was erg enthousiast, niet alleen de muziek, maar ook Beethovens optreden als dirigent maakte indruk. Componist Louis Spohr, die als violist in het orkest speelde, schreef in een brief: 'Als er een sforzando plaatsvond, scheurde hij zijn armen met grote heftigheid uit elkaar... bij een forte sprong hij in de lucht'. Het publiek vond het prachtig.

Toen tijdens dit concert ook Beethovens *Zevende symfonie* werd gespeeld - wederom onder leiding van de componist - was het er al helemaal geen houden meer aan. Het *Allegretto* moest zelfs nogmaals gespeeld worden voor het uitzinnige publiek.

Dat Beethovens *Zevende symfonie* zoveel losmaakte, is niet zo verwonderlijk. De symfonie is één en al beweging. Richard Wagner noemde het 'de apotheose van de dans'. Want na een statige opening is het een en al opzweepende ritmiek, van het uiterst beweeglijke en dansante eerste deel tot het aanstekelijke scherzo en de energieke finale. Maar het absolute hoogtepunt blijft het tweede deel, het *Allegretto*. Die aangrijpende processie van onwaarschijnlijke schoonheid is nog altijd één van de meest geliefde langzame delen uit Beethovens oeuvre en vormt het hoogtepunt van de Oscarwinnende filmklassieker *The King's Speech*.

Wat dit deel zo aangrijpend maakt blijft een van de grote raadsels van het leven. Dat klinkt wat dramatisch, maar luistert u maar. Beethoven lijkt te tarten met alle natuurwetten. Het ritme, dat is tegelijkertijd langzaam en snel. De tempoaanduiding is *Allegretto*, vrij snel. Maar het

*De aangrijpende
processie van
onwaarschijnlijke
schoonheid is nog altijd
één van de meest
geliefde langzame delen
uit Beethovens oeuvre.*

PODCAST

De opmaat naar het
AVROTROS Vrijdagconcert!

Pre lude

Goed voorbereid naar het AVROTROS Vrijdagconcert? In de podcast **Prelude** vertelt presentator Leonard Evers je iedere week meer over het aankomende concertprogramma. Met gasten en muziekfragmenten kom je alvast in de stemming voor het concert dat vrijdag klinkt in TivoliVredenburg én op NPO Klassiek.

Je luistert 'Prelude' via de gratis app van NPO Luister of via je favoriete podcast-app.

luister hier

Manuscript Allegretto

processieritme voelt tegelijkertijd langzaam, schrijdend. Is het treurmars? Een processie? En stijgt de muziek op, tot hemelse hoogte? Of dalen we juist af naar duizelingwekkende diepte? Het lukt Beethovens zelfs om de noten zowel lang als kort te laten duren. Zo kan deze muziek tegelijkertijd een diep verdriet opwekken, als intense vreugde, afhankelijk van het gemoed van de luisteraar.

TEKST: ALEXANDER KLAPWIJK

Uitvoerenden

Residentie Orkest

Het Residentie Orkest, gezeteld in de Haagse concertzaal Amare, is in zijn honderdwtintigjarig bestaan uitgegroeid tot een van de grote symfonieorkesten van Nederland. Vooral in de periode dat het orkest onder leiding stond van Willem van Otterloo had het door de vele Philips-opnamen, die wereldwijd verkocht werden, een internationale reputatie, en in 1928 dirigeerde Igor Stravinsky bij het orkest verschillende van zijn eigen werken. Het orkest is veelzijdig te horen op belangrijke podia in binnen- en buitenland. Als sterke punten van dit orkest beschouwen velen de 'fluwelen' strijkersklank en het feit dat de aanvoerders van de diverse orkestgroepen nationaal en internationaal ook als solist van zich laten horen. Het lopende seizoen is het laatste met Anja Bihlmaier als chef-dirigent van het orkest, vanaf seizoen 2025-2026 draagt zij het stokje over aan Jun Märkl.

Anja Bihlmaier dirigent

Sinds de zomer van 2021 is Anja Bihlmaier chef-dirigent van het Residentie Orkest. Zij maakte in november 2018 haar gevierde debuut bij het Residentie Orkest met Bernstein, Barber en Dvořák's *Negende symfonie 'Uit de Nieuwe Wereld'*.

Bihlmaier, met een schat aan ervaring als Kapelmeesterin en plaatsvervangende Generalmusikdirektorin bij diverse Duitse operahuizen, geldt als een snel rijzende ster in de internationale dirigentenwereld. Ze wordt geroemd om haar muzikale intuïtie, charisma, en passie, die ze

combineert met precisie. Recent dirigeerde ze het Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Deutsche Radio Philharmonie Saarbrücken Kaiserslautern, Royal Stockholm Philharmonic, Lahti Symphony Orchestra, Tampere Philharmonic, City of Birmingham Symphony Orchestra, BBC Scottish Symphony Orchestra, Orquesta Sinfónica de Barcelona, Basque National Orchestra, Gothenburg Symphony, Fins Radio-orkest, Orquesta Sinfónica de Madrid en het MDR-Sinfonieorchester. Ze maakte vorige zomer haar Proms-debuut met het BBC Philharmonic Orchestra. De afgelopen seizoenen dirigeerde ze verschillende operaproducties in Wenen, Trondheim en Malmö en was vast verbonden aan de operahuizen van Kassel en Hannover. Anja Bihlmaier is sinds dit seizoen vaste gastdirigent van de BBC Philharmonic.

Cuarteto Casals strijkkwartet

Cuarteto Casals bestaat uit Vera Martínez Mehner (viool), Abel Tomàs (viool), Jonathan Brown (altviool) en Arnau Tomàs (cello). Het Spaanse kwartet behoort al meer dan twee decennia tot de absolute wereldtop van de strijkkwartetten. Zo vond The Strad dat ze met hun 'onmisbare' opname van Mozarts *Haydnkwartetten* uit 2021 'een nieuwe standaard zetten in het repertoire', vanwege hun 'sensitieve frasering, dynamiek en textuur.'

Gebaseerd in Barcelona speelt het kwartet op de belangrijkste podia zoals de Wigmore Hall in Londen, de Carnegie Hall in New York, de Musikverein in Wenen, de Cité de la Musique in Parijs, de Schubertiade in Schwarzenberg, Het Concertgebouw in Amsterdam, de Philharmonie Berlin en de Strijkkwartet Biënnale Amsterdam.

Het kwartet is genoemd naar de beroemde twintigste-eeuwse cellist Pablo Casals, een van de belangrijkste cellisten uit de geschiedenis.

Volgende CONCERTEN

Ronald Brautigam

VRIJDAG 27 SEPTEMBER 2024, 20.15 UUR
TivoliVredenburg, Utrecht

Brahms en Beethoven met
Ronald Brautigam

Radio Filharmonisch Orkest
Lawrence Renes dirigent
Ronald Brautigam piano

KETTING uit de Derde symfonie: Adagio
BEETHOVEN Derde pianoconcert
BRAHMS Vierde symfonie

bestel
hier

Nino Gvetadze

VRIJDAG 4 OKTOBER, 20.15 UUR
TivoliVredenburg, Utrecht

Groot Omroepkoor
en Nino Gvetadze:
**Tussen hemel
en aarde**

Groot Omroepkoor
Benjamin Goodson dirigent
Nino Gvetadze piano

POULENC Chansons françaises nr. 1 t/m 5
GESUALDO Madrigalen en motet
BRITTEN Sacred and Profane: Eight Medieval
Lyrics
VIGH A Vision in a Dream (wereldpremière, in
opdracht van AVROTROS Vrijdagconcert)
SCHUBERT Coronach; Gott im Ungewitter;
Impromptu in Es D 899 nr. 2; Gott ist mein
Hirt; Im Abendrot

bestel
hier

COLOFON | **PROGRAMMERING:** Jorinke van Deelen | **PRODUCTIE:** Manon Tuynman | **PROGRAMMATOELICHTING:** Alexander Klapwijk
REDACTIE: Alexander Klapwijk / Pieter Peverelli | **FOTOGRAFIE:** Marco Borggreve, Hadi Karimi, Ward Mevis, Neda Navae, Wouter Vellekoop, Juan carlos Villaroel | **ART DIRECTION:** Norbert Croonenberg
PRODUCTIEBEGELEIDING: Regalis, Zeist

CONCERTOVERZICHT NAJAAR 2024

VRIJDAG 13 SEPTEMBER 2024

**Openingsconcert:
Stravinsky's Petroesjka**
Radio Filharmonisch Orkest -
Groot Omroepkoor | Karina
Canellakis | Gijs Leenaars |
Bernstein | Shaw | Stravinsky

VRIJDAG 20 SEPTEMBER 2024

**Residentie Orkest:
Beethoven 7**
Residentie Orkest | Anja
Bihlmaier | Cuarteto Casals |
Mendelssohn | Adams |
Beethoven

VRIJDAG 27 SEPTEMBER 2024

**Lawrence Renes
dirigeert Brahms 4**
Radio Filharmonisch Orkest |
Lawrence Renes | Ronald
Brautigam | Otto Ketting |
Beethoven | Brahms

VRIJDAG 4 OKTOBER 2024

**Groot Omroepkoor en
Nino Gvetadze:
Tussen hemel en aarde**
Groot Omroepkoor | Benjamin
Goodson | Nino Gvetadze |
Poulenc | Gesualdo | Britten
Vigh | Schubert

VRIJDAG 11 OKTOBER 2024

**Karina Canellakis
dirigeert Mahler 3**
Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor (dames) |
Nationaal Kinderkoor | Karina
Canellakis | Ines Kaun | Irene
Verburg | Sasha Cooke | Mahler

VRIJDAG 18 OKTOBER 2024

Klassieke Top 400
Radio Filharmonisch Orkest |
Nationaal Gemengd Jeugdkoor
| Harry Ogg | Selectie uit de
NPO Klassieke Top 400

VRIJDAG 1 NOVEMBER 2024

**Concertgebouw
Kamerorkest en cellist
Daniel Müller-Schott**
Concertgebouw Kamerorkest |
Michael Waterman | Daniel
Müller-Schott | Grieg |
Schumann | Beethoven | Kilar
Orawa

VRIJDAG 8 NOVEMBER 2024

**Stabat Mater
van Pergolesi**
PRJCT Amsterdam | Maarten
Engeltjes | Carolyn Sampson |
Ivan Iliev | Vivaldi | Pergolesi

VRIJDAG 15 NOVEMBER 2024

**Berlioz: Symphonie
fantastique**
Radio Filharmonisch Orkest |
Groot Omroepkoor | Pablo
Heras-Casado | Julia Selina
Blank | Sophie Harmsen |
Caspar Singh | Kartal Karagedik
| Mendelssohn | Berlioz

VRIJDAG 22 NOVEMBER 2024

**Verklärte Nacht en de Vier
Jaargetijden van Piazzolla**
Simone Lamsma | Musici uit het
Radio Filharmonisch Orkest |
Nick Woud | Schönberg |
Piazzolla

VRIJDAG 29 NOVEMBER 2024

**Klassiekers met
Jan Willem de Vriend**
Orchestre National de Lille | Jan
Willem de Vriend | Josef Špaček
| Beethoven | Mozart | Schubert

VRIJDAG 6 DECEMBER 2024

**Simone Lamsma
speelt Korngold**
Radio Filharmonisch Orkest |
Stanislav Kochanovsky |
Simone Lamsma | Ravel |
Korngold | N. Tsjerepnin |
Strauss

VRIJDAG 13 DECEMBER 2024

Weihnachts-Oratorium
Nederlandse Bachvereniging |
Lars Ulrik Mortensen | Carine
Tinney | Alex Potter | Daniel
Johannsen | Tomáš Král | Bach

VRIJDAG 20 DECEMBER 2024

**AVROTROS Kerstconcert:
De Notenkraak van
Tsjajkovski**
Radio Filharmonisch Orkest |
Nationaal Kinderkoor | Vasily
Petrenko | Irene Verburg |
Tsjajkovski

WIJZIGINGEN VOORBEHOUDEN

AVROTROS VRIJDAG CONCERT

Verrassend klassiek!

avrotrosvrijdagconcert.nl

AVROTROS

{ omroep
muziek

